

Populární literatura v moderní české kultuře, její přijímání a odmítání

PhDr. Antonín Kudláč (Filozofická fakulta Univerzity Pardubice)

Tradiční dělení kultury na pól elitní, exkluzivní, „umělecký“, a proti němu stojící „lidový“, populární, masový, přináší řadu zajímavých souvislostí. V oblasti českého písemnictví je tento kontrast zvláště patrný v rámci proměn konceptu „národní literatury“. Již od 19. století lze zaznamenat několik významných kampaní proti populární literatuře, které byly po druhé světové válce a zejména po roce 1948 následovány pokusem o zcela zásadní transformaci české literární kultury. Vytěšňování populární literatury za hranice literární komunikace a její nahrazování „ideální četbou“ názorně ukazuje fungování mechanismů kulturní regulace, charakteristických nejen pro totalitní fáze vývoje společnosti.

Přednáška kromě kulturně historického přehledu zmíněné problematiky přinese také uvedení do odborné terminologie využívané ve výzkumu populární literatury a průřez jejími základními literárněvědnými i kulturologickými koncepcemi. Vhodné zejména pro studenty historických a uměnovědných oborů, jimž pomůže zorientovat se v dnes stále více frekventované problematice vztahu elitní a masové kultury.

Doporučená literatura:

Janáček, Pavel. Konspekty z populární literatury, in: UNI 8, č. 12, 16. 12. 1998, s. 18-21, UNI 9, č. 1, 20. 1. 1999, s. 19-23, UNI 9, č. 2, 17. 2. 1999, s. 14-18, UNI 9, č. 3, 17. 3. 1999, s. 25-29.

Janáček, Pavel. Obrysy konfliktu. Populární literatura v moderní české literární kultuře, in: Česká literatura 49, 2001, č. 5, s. 483-518.

Janáček, Pavel. Literární brak. Operace vyloučení, operace nahrazení, 1938-1951. Brno, 2004.

Janáček, Pavel – Jareš, Michal. Svět rodokapsu. Praha, 2003.

Liba, Peter. Kontexty populárnej literatúry. Bratislava, 1981.

Mocná, Dagmar – Peterka, Josef a kol. Encyklopedie literárních žánrů. Praha, 2004.